

گروه سیاست تنها دو ماه و چند روز از لحظه رسانه‌ای شدن توافق ایران و عربستان برای عادی‌سازی روابط دو کشور بعد از هفت سال قطعی روابط می‌گذرد اما روند تحولات منطقه در همین بازه حدودا ۷۰ روزه به‌قدری سریع و پرتأفاق بوده که گویی دولت‌های عربی و اسلامی سال‌ها منتظر چنین توافقی بوده‌اند. همانطور که چندباری هم در «فرهیختگان» به آن اشاره کردیم، نهایی شدن توافق تهران-ریاض در یکن، فشار غ از ظاهر خبر، یک فرامتن مهم و نسبتبا پیچیده دارد که تحولات پرسرعت بعدی ازجمله چراغ‌سبز نشان دادن کشورهایمانی مثل اردن، مصر، امارات و بحرین برای توسعه سطح روابطشان با ایران، اقدام عربستان سعودی و چنددولت

عربی دیگر در دعوت از رئیس‌جمهور سوریه برای حضور در نشست سران اتحادیه عرب، دیدار وزرای امور خارجه ترکیه و سوریه به ابتکار ایران و روسیه و چند اتفاق مهم مشابه که در این مدت رخ داده را می‌توان در چهارچوب آن تفسیر کرد. منظور از فرامتن این اتفاقات مهمی که طی مدت زمان کوتاه اخیر رقم خورده، مجموعه‌دلالی‌لی است که موجب می‌شود برای نمونه حکومت عربستان سعودی که هفت‌سال شمشیر را برای ایران از رو بسته بود و محمدبن سلمان، ولیعهدروپارداز این کشور، از آرزوی برای کشیده شدن جنگ به داخل خاک ایران حرف می‌زد و یا حاکمان امارات و بحرینی که با په پای سعودی‌ها در مقاطع مختلف و همراه با رژیم صهیونیستی از

سیاست

«فرهیختگان» گزارش می‌دهد

رویداد تاریخی در انتظار تهران-قاهره

دوستی به سمت دمشق دراز می‌کنند و پیگیر عادی‌سازی دوباره روابطشان با دولت سوریه شده‌اند، جدیدترین پیامد مثبت توافق اسفند ۱۴۰۱ تهران-ریاض با خبر «برقراری ارتباط مستقیم میان ایران و مصر برای توسعه سطح روابط دو جانبه» از راه رسید.

خبری که حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه کشورمان روز گذشته با اشاره به برقرار شدن ارتباط مستقیم بین تهران و قاهره، اینطور به جزئیات آن پرداخت: «دفاتر حفاظت منافع دو کشور در تهران و قاهره فعال هستند و در رأس این دفاتر از هر دو طرف فردی در سطح سفیر فعالیت می‌کند، لذا کانال رسمی برای تماس و ارتباط به‌طور مستقیم بین ما وجود دارد.»

ابوالفضل ظهروند، کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

توافق تهران-ریاض یخ روابط ایران و مصر را آب کرد

از ظرفیت‌های خوبی برخوردار است و می‌شود روی آن تمرکز کرد اما باید بدانیم در همه حوزه‌ها و همه‌جانبه نمی‌شود با مصر وارد همکاری و تعامل شد.

اینکه اوضاع سرزمین‌های اشغالی به‌هم‌ریخته و نتایج‌هو تحت فشارهای داخلی رژیم صهیونیستی است و ایران و عربستان فصل جدید همکاری را آغاز کردند، چقدر در این ارتباط مؤثر خواهد بود؟

این‌ها همه مهم است اما چرخش عربستان به سوی ایران که یا تا کنیکی بوده یا راهبردی در مجموع باعث شده یخ روابط ما و مصر کم‌مقداری ذوب شود و البته نقش ضعیف آمریکا در تأمین امنیت منطقه‌ای باعث شده کشورها خودشان از حالت نیابتی خارج می‌شوند و مستقل کاری می‌کنند و به‌نظر من مصر هم پشت سر این‌ها در کار می‌کند. البته به‌په‌یود روابط عربستان با سوریه و عراق خوش تأثیرگذار است و هرچقدر متحدان ما روابطشان با عربستان گرم‌تر شود روابط ما با مصر هم گرم‌تر می‌شود و به‌عنوان کانالیزور عمل می‌کنند اما باید خیلی حساب‌شده و دقیق این توسعه روابط پیش‌رود، چون مصر با باقی کشورهای عربی فرق دارد.

این به‌په‌یود روابطی تواند بر قدرت مائور و ظرفیت‌های محور مقاومت هم تأثیرگذار باشد؟
خیر، مصر با ادبیات مقاومت نسبتی ندارد و شرایط داخلی و سیاسی و امنیتی اش آسیب‌پذیر است ولی روابط خوبی با روسیه دارد و این روابط در ارتباط با ما هم تأثیر داشته و ما بیشتر با واسطه با مصر ارتباط داریم. همان‌طور که این کشور متهم می‌شود که برای روسیه سلاح تولید می‌کند و این حکایت از زوریکرد جدید و تغییراتی در راهبرد امنیتی مصر دارد. اما باید حواس ما ن باشد که اگر مصر آهسته حرکت می‌کند ما باید تحمل و تامل داشته باشیم با شتاب پیش‌نرویم و زمینه مشخصی را

به‌تری خواهیم داشت و اکنون ظرفیت خوبی ایجاد شده است.

حاکمیت نظامی مصر می‌تواند با جمهوری اسلامی روابط امنیتی و اقتصادی مهمی تعریف کند؟ اصلا این روابط ممکن است؟

واقعیت این است که فرآیند رابطه با مصر طولانی است و همین‌طور اتفاق نمی‌افتد. ما در ۴۰ سال قبل بیشتر دفتر حافظ منافع داشتیم و روابط با قاهره سطح بسیار پایینی داشته و هنوز هم البته اتفاق خاصی رخ نداده است ولی فرصت تغییر ایجاد شده است. به‌رحال مصری‌ها بیشتر برای روابط با ایران نگرانند که شرایط داخلی شان متاثر از تفکر انقلابی شود و همین حاکمیت‌فعلی شان را که شیوه‌حکمرانی نظامی و توتالیتر دارند نگران کرده که جامعه مصری از موقعیت ایران‌واز تفکر و فرهنگ انقلابی ایران متاثر شود و برایشان در‌سرا ایجاد کند و بیشتر نگران مسائل داخلی خودشان هستند؛ اما آهسته برای رابطه با پیش‌گذاشته‌اند.

یعنی با وجود این پیشینه در روابط دو کشور، می‌توان امیدوار بود تهران و قاهره دست به عصا و محتاطانه همکاری‌های امنیتی داشته باشند؟ خصوصا که مصر و اسرائیل در حال حاضر روابط حسنه‌ای دارند.

کار برای همکاری‌های امنیتی مسیری طولانی دارد، چون مصر روابط ویژه‌ای با اسرائیل داشته، مصر همیشه پرچمدار آغاز روابط با رژیم صهیونیستی خصوصا در زمان سادات بوده و کم‌اکن این روابط پنهان و آشکار را دارد. من فکر می‌کنم باید مسیر مشخصی را در ارتباط با مصر تعیین کنیم و از آن مسیر پیش‌برویم، مثلا همکاری‌هایی در حوزه اقتصاد و تجارت، حتی تلاش برای همکاری‌های فرهنگی هم الان زود است اما رفتن توریست اگر امکان‌ش باشد خوب است اما رابطه با مصر در حوزه‌های تجارت و اقتصادونی و مهندسی

ترمزی تدبیری «بادآورده‌ها» کی کشیده می‌شود؟

مصرف‌کننده با قیمت گزاف محصولات وطنی را نمی‌خرد! اما متأسفانه واسطه‌ها و دلالان در این چرخه محصولات کشاورزی را با قیمتی نازل خرید و با قیمتی گزاف به بازاری‌های می‌فروشند تا بدون زحمت سودی را که باید عاید کشاورز زحمتکش شود به واسطه دال‌لی کسب کنند! در باقی تولیدات هم این واسطه‌گری و دلالی اتفاق ناخوشایندی است که می‌تواند یکی از مصادیق مورد اشاره رهبر انقلاب برای کسب ثروت بادآورده تلقی شود. مسیر مبارزه با این بخش هم بارها و بارها مرور شده که می‌توان با تعریف سازوکاری مناسب اجرایی‌شود. اما دلالی فقط به این نوع اقدامات واسطه‌گری بین تولیدکننده و مصرف‌کننده خلاصه نمی‌شود.

دلال سکه و ارز

یکی از اقدامات عجیب که آثار مخربی در اقتصاد دارد و به روند بی‌ارزش شدن پول ملی دامن می‌زند و دولت‌ها باید آن را کنترل کنند؛ سوداگران بازار سرمایه‌ار از سکه هستند که از چندنرخه بودن این بازار بهره‌برده با اقدامات عجیب از کسانی که دولت به آنها ارز و سکه دولتی می‌دهد برای مقاصد شوم خود سوءاستفاده کرده و بازار را بهم ریخته و ضمن ایجاد نوسانات اقتصادی و بی‌ارزش کردن پول ملی سود هنگفتی از این آشفته‌بازار برای خود فراهم می‌کنند. شاید اگر تلاش بیشتری برای تکن‌نرخی شدن این کالاها یا عرضه دولتی نداشتن سکه صورت می‌گرفت کمتر شاهد صف‌های طولانی خرید سکه و ارز دولتی بودیم چرا که سکه و ارز نمی‌تواند کالای ضروری برای هر قشری علی‌الخصوص قشر آسیب‌پذیر باشد و این اقدام دولت بیش از اینکه التهاب بازار را کم کند باعث رواج دلالی و نوسانات اقتصادی خواهد شد.

سودجویی از چندنرخه بودن کالاها

یکی دیگر از اتفاقات ناخوشایند مبتلا به این روزها که می‌تواند مورد اشاره رهبر انقلاب واقع شده باشد رواج کالاهای سرمایه‌ای عجیب مانند مسکن و خودرو است! کالاهایی که با نرخی ارزان‌تر برای مصرف‌قشر آسیب‌پذیر عرضه می‌شود و به دلیل وجود اختلاف قیمتی فاحش در بازار آزاد معامله شده و بازار را بهم می‌ریزد. نیازهای اولیه مردم که در قانون اساسی تأمین آنها به عهده دولت است نباید آفتدنی قیمت پیدا کند که به شکلی کالایی برای تأمین سرمایه و از دست نرفتن سرمایه درآمده و مورد معامله قرار گیرد. اگر از دهه هشتاد رانت‌هایی که مانع اجرایی شدن مالیات (مالیات منطقی) بر خانه‌های خالی نمی‌شدند شاید الان مسکن یک کالای سرمایه‌ای نام‌نگرفته بود و نه تنها مردم به آن به دید مفری برای کسب درآمد و سود نگاه نمی‌کردند بلکه بانک‌ها هم به جای کمک به رونق تولید برای از دست نرفتن سرمایه‌شان به ملک خریدن روی نمی‌آورند که چنین با رکود اقتصادی و تورم عجیب و گزاف‌های گزاف برای قشر آسیب‌پذیر و ثروت‌های بادآورده برای قشر مرفه و زمینی را به قیمت ارزان خریدند و روبرو باشیم.

شاید اگر رانت‌هایی مانع از ورود خودروهای خارجی و رقابتی‌سالم با خودروسازان داخلی نمی‌شد الان خودروهای بی کیفیت داخلی را با رقم‌های نجومی از کارخانه نمی‌خریدند که در بازار آزاد بفروشند و دلالی حواله خودرو وجود نداشت! همین اتفاق هم می‌تواند مصداق بارز ثروت بادآورده باشد و وقتی

ماده شیرپور
خبرنگار

«نیازمندیم که فرهنگ ثروت‌های بادآورده در کشور متوقف شود» این جمله مهم رهبر انقلاب در دیدار با کارگران در سال‌جاری بود، اما چطور این امر امکان‌پذیر است؟! شاید مهم‌ترین و سراسرت‌ترین راه، اجرای تمام و کمال «فرمان هشت‌ماده‌ای» رهبری است که ۲۲ سال پیش صادر شد و هنوز آن‌طور که باید پیگیری نشده است.

نهم اردیبهشت امسال رهبر انقلاب در جمع کارگران و به مناسبت روز کارگر، سخنانی رایبان کردند که یکبار دیگر فرمان هشت‌ماده‌ای ایشان که بیست‌ودو سال قبل در چنین تاریخی از سوی ایشان صادر شده بود را یادآور شد. فرمانی که اگر در طی این بیست‌ودو سال جدی‌تر با آن رفتار می‌شد شاید امروز به جای صحبت درباره مهار ثروت‌های بادآورده باید درباره روند رشد کشور با تکیه به تولیدات داخلی صحبت می‌شد. آیت‌الله‌خامنه‌ای همچنین در جمع کارگران گفتند: «ما احتیاج داریم یک رابطه مستقیمی بین درآمد و کار وجود داشته باشد؛ یعنی [مطابق] این آیه‌ای که این قاری عزیزمان خواندند: لیس لانسان الا ما سعی. درآمد بایستی ناشی از سعی باشد، ناشی از کار باشد، ناشی از تلاش باشد. باید جامعه را این جوری [بار آورد]؛ این کار خیلی سختی است؛ این یعنی چه؟ یعنی [روش کسب] خیلی از این پول‌های بادآورده و ثروت‌های بادآورده غلط است. ما باید فرهنگ ثروت بادآورده را در کشور متوقف کنیم.» اما مصداق ثروت بادآورده چیست و چطور می‌توان مانع رواج یافتن آن شد و مبارزه با آن به مقدار زمان نیاز دارد؟! رهبر انقلاب درباره مدت زمان رسیدن به نتیجه مطلوب مبارزه با فساد این‌طور فرمودند که: «این کار بلندمدت و مشکلی است اما باید بشود.»

اما درباره مصادیق این ثروت‌های بس‌آآورده نیز گفتند: «خیلی از این واسطه‌گری‌ها، خیلی از این سوداگری‌ها، خیلی از این دلال‌بازی‌ها، این رشوه دادن و رشوه گرفتن‌ها در بعضی از جاها، این رباخواری‌ها در بعضی از بخش‌های اقتصادی کشور، این ویژه‌خواری‌ها، که ارتباط با فلان کس موجب بشود یک درآمد آسان بی‌دردرسد بدون کاری گیر آدم [بیاید]، همه اینها برای جامعه ضرر است.»

اما برای درک بهتر این موضوع لازم است که مثال‌های بارزی از آنچه رهبری به‌صورت کلان بیان داشتند بیوریم و مسیرهای رسیدن به ثروت‌های بدون زحمت و به‌اصطلاح بادآورده را بررسی کنیم.

رواج دلالی!

شاید نخستین نکته مورد اعتراض همه افرادی که دل‌شان برای رشد اقتصاد و رونق تولید می‌تپد و دوست دارند اقتصاد جامعه رشد کند، «مبارزه با پدیده دلالی» است. دلالی به معنای واسطه‌گری در هر شغلی و کسب سود بدون زحمت تعریف می‌شود. به‌طور مثال اگر واسطه‌گری از چرخه تولیدات کشاورزی حذف شود کشاورزی که ماه‌ها در سرما و گرما برای به عمل آوردن محصول سختی می‌کشد سودی منصفانه دریافت می‌کند و از طرف دیگر

۲

امیرعبداللهیان همچنین از تلاش برخی کشورهایارای تشویق ایران و مصر به ارتقای روابط دو جانبه خبر داد و گفت: «ما همواره از توسعه مناسبات تهران و قاهره استقبال کرده‌ایم. روسای نمایندگی‌های ما و دفاتر حفاظت منافع ما در تهران و قاهره دیدارهای خوبی دارند. دسترسی‌های خوبی به مقامات هر دو کشور وجود دارد.» وزیر امور خارجه کشورمان اظهار امیدواری کرد در چهارچوب نگاه دولت برای توسعه مناسبات با کشورهای منطقه، شاهد ایجاد گشایش و برداشته شدن گام‌های جدید و متقابل در این زمینه باشیم. امیرعبداللهیان همچنین تأکید کرد دولت ایران در حال حاضر در سیاست خارجی برای رابطه با مصر اولویت قائل است.

برای همکاری‌ها مشخص کنیم که بشود در سایه آن همکاری در حوزه‌های دیگر هم به‌مرور گسترش پیدا کند، لذا روابط مقاومت با مصر خیلی متفاوت است. هرچند مصر در رهگذر روابطش با اسرائیل تلاش کرده بین حماس و رژیم اشغالی در حمله به غزه آتش بس برقرار کند به‌نوعی بینابین حرکت کرده اما نمی‌شود به‌بهبود روابط مصر همکاری مقاومت حداقل فعلا فکر کرد.

فکر می‌کنید با توجه به چهارچوب‌هایی که دستگاه دیپلماسی کشورمان در مسیر توسعه روابط دو جانبه با مصر تدوین کرده است، چه موانعی می‌تواند این روند رو به توسعه را با کندی رویه‌رو کند؟

الان در شرایط گذار هستیم و تغییراتی دارد رخ می‌دهد که مصر و عربستان را به این فکر انداخته که نوع روابط را در تحولات منطقه‌ای تغییر بدهند، چون اگر این‌طور نباشد بازنده هستند، لذا در تغییرات جدید که احتمال دارد شکل بگیرد می‌خواهند مؤثر باشند و کشور حذف‌شده‌ای نباشند. بهبود روابط ما با عربستان و قبل از آن نوع روابط مان با روسیه و چین، مصر را تحریک کرده که توسعه روابط با ما داشته باشد ولی اینها هنوز نظاره می‌کنند و نوع روابط هنوز قطعی نشده این تغییر نگاه به‌جز نوع تعامل ما به بسیاری از اتفاقات منطقه‌ای ارتباط دارد، مثلا در انتخابات ترکیه اگر دوباره اردوغان رای بیاورد، روابط مصر با ما گرم‌تر می‌شود اما اگر اردوغان بیازد و طرف کمال اوغلسر کار آید، یعنی همکاری علیه جریان اسلام‌ستیز تقویت می‌شود و مصر هم ترمز روابط با ایران را می‌کشد یا اگر روسیه در اوکراین شکست بخورد و متوقف شود، مصر خودش را از ما دور نگه می‌دارد اما پیروزی روسیه در اوکراین موجب خواهد شد که مصری‌ها روابط خودشان با ما را سرعت بدهند.

را کم کردن فاصله طولانی خویش با نظام آمرانی علوی و اسلامی بدانند و این جهادی از سسر اخلاص و همتی سستی نپذیر می‌طلبد. جمهوری اسلامی که جز خدمت به مردم و افزایشتن پرچم عدالت اسلامی، هدف و فلسفه‌ای ندارد، نباید در این راه دچار غفلت شود؛ رفتار قاطع و منصفانه علوی را باید مد نظر داشته باشد؛ و به کمک الهی و حمایت مردمی که عدالت و انصاف را قدر می‌دانند تکیه کند.» در سومین فرمانی که ایشان صادر کردند نکته مهمی نهفته بود و تأکید کردند که «دستی که می‌خواهد با ناپاکی دریفتند باید خود پاک باشد، و کسانی که می‌خواهند در راه اصلاح عمل کنند باید خود برخوردار از صلاح باشند.» شاید راز اجرایی نشدن تمام و کمال این فرمان همان است که بسیاری در این مسیر از مبارزه با فساد سود بوده و خود مانعی برای اجرایی شدن آن شدند.

و البته شاهکار این فرمان در ماده هفت نهفته است؛ آنجا که رهبری به سه قسوه یادآوری می‌کنند که «در امر مبارزه با فساد نباید هیچ تبعیضی دیده شود. هیچ کس و هیچ نهاد و دستگاهی نباید استثنا شود. هیچ شخصی یا نهادی نمی‌تواند با عذر انتساب به اینجانب یا دیگر مسئولان کشور، خود را از حساب کشی معاف بشمارد. با فساد در هر جا و هر مسند باید برخورد یکسان صورت گیرد.»

یعنی جای هر بهانه‌ای گرفته می‌شود و همه باید پاسخگو باشند، اما متأسفانه بسیاری با همین بهانه که رهبر انقلاب از قبل تدبیر کرده بودند، هنوز هم اجازه ورود بازرسان و حسابرسان‌ها را نمی‌دهند. همین چند هفته پیش در رسانه ملی شاهد یک رخداد عجیب بودیم؛ یکی از مدیران باشگاه‌های فوتبال پایتخت به سخرت‌اعلامی می‌کرد که بودجه‌ای که برای کاری گرفته بود را در کار دیگر هزینه کرده بود و نمی‌دانست دقیقا به همین رفتار اختلاس می‌گویند! و مدام گردن کشی می‌کرد که پول را نمی‌دهد و کسی هم نباید به او حرف بزند! ۲۲ سال پیش ام‌ارهبری خیلی صریح گفتند که مبارزه با فساد تبلیغاتی نیست و در ماده هشتت بیان کردند: «با این امر مهم و حیاتی نباید به‌گونه شعاری و تبلیغاتی و تظاهرگونه رفتار شود.» به‌جای تبلیغات باید آثار و برکات عمل، مشهود گردد. به دست‌اندرکاران این مهم تأکید کنید که به‌جای پرداختن به ریشه‌ها و ام‌الفسادها به سراغ ضعف‌ها و خطاهای کوچک نروند و نقاط اصلی را رها نکنند. هرگونه اطلاع‌رسانی به افکار عمومی که البته در جای خود لازم است، باید به‌دور از اظهارات نسجیده و تبلیغات گونه بوده و حفظ آرامش و اطمینان افکار عمومی را در نظر داشته باشد.»

اما متأسفانه بسیاری از دستگاه‌ها به شوی تبلیغاتی وقاب کردن این فرامین و برگزاری همایش و جلسات و سخنرانی بسنده کرده و بیلان کاری سالانه خود را این‌طور پر کردند، وگرنه بعد از گذشت ۲۲ سال نباید اوضاع اینچنین بود. البته ما منکر اقدامات صحیح و درست صورت گرفته نمی‌شویم اما انتظا‌رها از مسئولان در نظام اسلامی که رفتاری علوی را باید س‌لوحه اقدامات خود انجام دهند، بسیار بالاتر از چیزی است که رخ داده است. حال که رهبر انقلاب این اتفاق نامیومن را مجددا یادآوری کردند باید دید آیا عملی جدی برای مبارزه با فساد و اجرایی شدن قانون «از کجا آورده‌ای» وجود دارد و آثار و برکات این عزم جزم در زندگی مردم نمایان می‌شود یا باز هم باید چند دهه صبر کرده و همین سخنان را مجددا تکرار کنیم.